
Vergaderjaar 2019–2020

35 650 XIII

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2020 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING
Ontvangen 30 november 2020

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Het beleid	6
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	6
3	De beleidsartikelen	10
3.1	Beleidsartikel 1 Goed functionerende economie en markten	10
3.2	Beleidsartikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei	12
3.3	Beleidsartikel 3 Toekomstfonds	18
3.4	Beleidsartikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering	20
3.5	Beleidsartikel 5 Een veilig Groningen met perspectief	25
4	De niet-beleidsartikelen	28
4.1	Artikel 40 Apparaat Kerndepartement	28
4.2	Artikel 41 Nog onverdeeld	30

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2020 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

E. D. Wiebes

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

Opbouw tweede suppletoire begroting 2020

Deze tweede suppletoire begroting geeft een geactualiseerd beeld van de begrotingsuitvoering 2020. Onderdeel B, de begrotingstoelichting, is als volgt opgebouwd:

1. Leeswijzer.
2. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties. De belangrijkste verplichtingenmutaties zijn toegelicht in de artikelen.
3. De beleidsartikelen. Voor ieder beleidsartikel is de tabel «Budgettaire gevolgen van beleid» opgenomen. Hierin zijn de begrotingsmutaties voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten weergegeven.
4. De niet-beleidsartikelen. In de budgettaire tabellen zijn de begrotingsmutaties voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten opgenomen.
5. In deze tweede suppletoire begroting is er geen sprake van aanpassingen in de agentschapsparagrafen.

Ondergrenzen toelichtingen

Voor het toelichten van de begrotingsmutaties zijn in deze tweede suppletoire begroting de ondergrenzen gehanteerd zoals opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

In sommige gevallen, waar politiek relevant, worden ook posten toegelicht beneden deze ondergrenzen.

Overzicht coronamaatregelen

Een groot deel van het jaar 2020 wordt in hoge mate getekend door de coronacrisis. Het kabinet heeft diverse (nood)maatregelen genomen om de crisis het hoofd te bieden. Deze paragraaf geeft een overzicht van de maatregelen die op de begroting van het Ministerie van EZK zijn genomen. Een uitgebreid overzicht is te vinden op <https://www.rijksfinancien.nl/corona-visual>.

Tabel 2 Overzicht coronamaatregelen (bedragen x € 1 mln)¹

Maatregel	Bedrag 2020	Bedrag 2021	Bedrag 2022	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Relevante Kamerstukken
Noodloket (TOGS)	869						Kamerstuk 35 420, nr. 2 en Kamerstuk 35 420, nr. 16
Tegemoetkoming vaste lasten (TVL)	1.227	1.363					Kamerstuk 35 420, nr. 38, Kamerstuk 35 420, nr. 42, Kamerstuk 35 420, nr. 81 en Kamerstuk 35 420, nr. 105
BMKB	203						Kamerstuk 35 420, nr. 1 en Kamerstuk 35 420, nr. 16
Garantie ondernemingsfinanciering (GO)	175	250	200	200	100	100	Kamerstuk 35 420, nr. 2 en Kamerstuk 35 420, nr. 16
Corona Overbruggingslening (COL)	300						Kamerstuk 35 420, nr. 16, Kamerstuk 35 420, nr. 38 en Kamerstuk 35 420, nr. 42
Garantieregeling Klein Krediet Corona (KKC)	164						Kamerstuk 35 420, nr. 31
Oredits	31						Kamerstuk 35 420, nr. 2, Kamerstuk 35 420, nr. 16 en Kamerstuk 35 420, nr. 105
Bedrijfssteun	0	160					Kamerstuk 35 420, nr. 72 en Kamerstuk 35 420, nr. 105
Verlaging netbeheertarief Caribisch Nederland	5	8					Kamerstuk 35 420, nr. 25 en Kamerstuk 35 420, nr. 105
Telecom Caribisch Nederland	2	3					Kamerstuk 35 420, nr. 25 en Kamerstuk 35 420, nr. 105
Versterken fondsvermogen Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen	75	75					Kamerstuk 35 420, nr. 105
Omscholing naar tekortsectoren		38					Kamerstuk 35 420, nr. 105
Bijdrage RVO.nl	26	24					Kamerstuk 35 420, nr. 2, Kamerstuk 35 420, nr. 38 en Kamerstuk 35 420, nr. 105
Totaal uitgaven	3.076	1.921	200	200	100	100	
Ontvangsten Noodloket (TOGS)	2						
Totaal ontvangsten	2	0	0	0	0	0	Kamerstuk 35 420, nr. 2 en Kamerstuk 35 420, nr. 16

¹ De aanvullende middelen voor EU-cofinanciering zijn niet in deze tabel opgenomen want deze zijn maar ten dele corona-gerelateerd. Zij bewerkstelligen een economische impuls die bovendien -door de aanspraak op Europese middelen hierdoor- een grote hefboomwerking kennen.

2 Het beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Belangrijkste supplettoire uitgavenmutaties 2020

Tabel 3 Belangrijkste supplettoire uitgavenmutaties 2020 (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	Uitgaven 2020
Vastgestelde begroting 2020 (incl. ISB, NvW en amendementen)		8.778.923
Stand 1° supplettoire begroting 2020 (incl. ISB, NvW en amendementen)		10.243.479
Belangrijkste supplettoire mutaties		
Verduurzaming industrie	2	- 42.787
Noodloket TOGS	2	- 775.000
Tegemoetkoming vaste lasten	2	- 120.000
Bedrijfssteun	2	- 100.000
Co-investment venture capital instrument / EIF	3	- 32.462
Thematische Technology Transfer	3	- 27.548
Innovatieregelingen artikel 4	4	- 38.498
Maatregelen voor CO ₂ -reductie	4	- 11.597
COVA-heffing	4	- 14.000
Uitkoopregeling	4	- 11.765
Schadevergoedingen	5	160.000
Waardedaling en immateriële schade Groningen	5	303.000
Overige mutaties		- 63.432
Stand 2° supplettoire begroting 2020		9.469.390

Toelichting

Verduurzaming industrie

De uitfinanciering van de aangegane verplichtingen voor de DEI+ en TSE valt lager uit dan eerder is geraamd. Daarnaast is er bij twee specifieke projecten vertraging ontstaan door o.a. een Europese staatssteuntoets.

Noodloket TOGS

Het budget wordt verlaagd. Deze verlaging vloeit terug naar het generale beeld. Na de laatste uitbetalingen wordt de eindbalans opgemaakt, waarna een tekort generaal wordt aangevuld en een overschot terugvloeit naar het generale beeld.

Tegemoetkoming vaste lasten

Het budget voor de TVL wordt met € 300 mln verlaagd omdat naar verwachting een lager beroep op de TVL 1.0 wordt gedaan dan het aanvankelijk geraamde budget. Daarnaast wordt het budget voor de TVL 2.0 met € 180 mln verhoogd, waarvan € 140 mln voor verbreding van de TVL en met € 40 mln voor een eenmalige opslag voor ondernemingen met een eet- of drinkgelegenheid. De Kamer is hierover op 27 oktober 2020 geïnformeerd met [de brief over de economische impact van het coronavirus en contactbeperkende maatregelen](#).

Bedrijfssteun

Ten behoeve van de lening aan Stichting Garantiefonds Reisgelden (SGR) is € 100 mln verschoven naar 2021 omdat de verwachting is dat SGR pas in 2021 aanspraak zal maken op de lening.

Co-investment venture capital instrument/EIF

Deze mutatie betreft de verdeling van de middelen van het Co-investment venture capital instrument / EIF ten behoeve van de Seed Capital regeling, de regeling Vroegefasefinanciering en een investering ten behoeve van het fotonica ecosysteem. Het Co-investment venture capital instrument is conform de machtigingswet Invest-NL overgedragen aan Invest-NL.

Thematische Technology Transfer

Omdat de uitgaven voor zowel het subsidie als het leningen gedeelte van deze regeling plaatsvinden op basis van de liquiditeitsbehoefte, is de raming van de middelen aangepast naar het jaar waarin ze nodig zijn. Het budget dat aanvankelijk in 2020 was geraamd is daardoor verschoven naar latere jaren.

Innovatieregelingen artikel 4

Een deel van de voor de DEI+ en de MOOI beschikbare middelen zal niet worden benut. De niet-bestede middelen bij de DEI+ (€ 30,4 mln) zijn voor een groot deel overgeheveld naar artikel 2 van de EZK-begroting en daar ingezet om de laboratoriuminfrastructuur van TNO te verbeteren en om twee onderzoeksvoorstellen van NWO te financieren. De onderuitputting bij de MOOI (€ 8,1 mln) wordt voornamelijk veroorzaakt doordat alle betalingen die in 2020 op de openstelling 2020 werden verwacht doorschuiven naar 2021.

Maatregelen voor CO₂-reductie

Op het budget dat gereserveerd was voor de nadeelcompensatie voor de sluiting van de Hemweg-centrale is sprake van een meevaller, omdat deze nadeelcompensatie lager is uitgevallen dan eerder ingeschat. Deze meevaller (€ 11,6 mln) vloeit terug naar de algemene middelen.

COVA-heffing

De COVA-heffing is een opslag die wordt geheven op aardolieproducten in Nederland en is bedoeld voor het financieren van het aanhouden van strategische olievoorraden door de Stichting Centraal Orgaan Voorraadvoorzorging Aardolieproducten (COVA). Als gevolg van de coronacrisis is er minder getankt. Hierdoor is er minder voorraadheffing opgehaald en wordt er ook minder uitgekeerd aan COVA.

Uitkoopregeling

Voor de uitkoop van huiseigenaren die loodrecht onder hoogspanningslijnen wonen is in 2020 € 23,6 mln beschikbaar. Op dit budget wordt een onderuitputting verwacht van € 11,8 mln vanwege een beperkt beroep op de regeling.

Schadevergoedingen

Naar aanleiding van nieuwe ramingen van het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) worden de uitgaven voor de schade verhoogd met € 160 mln. Deze kosten worden conform gebruikelijke systematiek aan de NAM gefactureerd.

Waardedaling en immateriële schade Groningen

Dit betreft een bijstelling van de raming voor verwachte uitgaven door het IMG voor de vergoeding van de waardedaling van woningen in Groningen en de vergoeding van immateriële schade in Groningen. Deze kosten worden via een heffing bij de NAM in rekening gebracht en worden in 2021 op de EZK-begroting terug ontvangen.

Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2020

Tabel 4 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2020 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	Ontvangsten 2020
Vastgestelde begroting 2020 (incl. ISB, NvW en amendementen)		4.903.988
Stand 1^e suppletoire begroting 2020 (incl. ISB, NvW en amendementen)		4.923.144
Belangrijkste suppletoire mutaties		
Veiling 5G-frequenties	1	822.586
High Trust	1	75.316
COVA-heffing	4	- 14.000
Bijstelling ETS-raming	4	- 10.000
Ontvangsten NAM	5	148.300
Aardgasbaten	5	- 411.000
Verlaging raming inkomsten mijnbouwwet	5	- 130.000
Overige mutaties		1.190
Stand 2^e suppletoire begroting 2020		5.405.536

Toelichting

Veiling 5G-frequenties

De veilingen van de zogenoemde frequentiebanden voor 700, 1400 en 2100 Megahertz zijn in juli 2020 afgerond. De opbrengst van deze veiling bedraagt € 1,23 mld, waarvan een eerste termijn van € 0,822 mld in 2020 is ontvangen. De opbrengst van de veiling wordt overeenkomstig de afspraken in 2020 en 2021 betaald.

High Trust

Op basis van de huidige realisatie wordt de raming van de boeteontvangsten met € 75,3 mln verhoogd. Dit vanwege de ontvangst van boetes die de Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft opgelegd aan vier grote sigarettenfabrikanten. De ACM is onafhankelijk in de keuze al dan niet een boete op te leggen. Het bedrag aan boetes dat feitelijk wordt ontvangen, kan daarom fors fluctueren en is moeilijk te ramen.

COVA-heffing

Zie toelichting COVA-heffing bij de uitgaven.

Bijstelling ETS-raming

Jaarlijks wordt op basis van een prijsverwachting en te veilen ETS-rechten een raming gemaakt van de ETS-ontvangsten. Het aantal te veilen rechten hangt af van hoeveel rechten er terecht komen in de Marktstabiliteitsreserve (MSR), en die om die reden niet worden geveild. Voor 2020 wordt verwacht dat er € 10 mln aan ETS-ontvangsten minder wordt gerealiseerd dan oorspronkelijk begroot.

Ontvangsten NAM

NAM vergoedt de uitgaven aan schadevergoedingen, waardedalingen en immateriële schade in Groningen. Ook de hierbij behorende uitvoeringskosten van RVO.nl worden door NAM vergoed.

Aardgasbaten

De raming van de aardgasbaten wordt naar beneden bijgesteld als gevolg van de ontwikkeling van de gasprijs. De lage gasprijs werkt door op de dividendinkomsten uit EBN en de inkomsten uit de mijnbouwwet. In de raming voor de dividendontvangsten van EBN zijn naast de prijs ook de operationele kosten en eventuele bijstortingen betrokken.

Verlaging raming inkomsten mijnbouwwet

De ontvangstenraming in het kader van de Mijnbouwwet voor 2020 wordt met een bedrag van € 130 mln naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling hangt samen met de aanpassing van de Mijnbouwwet. Sinds 2018 valt het Groningenresultaat van NAM ook onder de Mijnbouwwet en worden de inkomsten geconsolideerd met de resultaten uit de kleine velden. Het resultaat van NAM valt daardoor lager uit en dat heeft geleid tot een teruggave van de Belastingdienst.

3 De beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1 Goed functionerende economie en markten

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 Goed functionerende economie en markten (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e supplettoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e supplettoire begroting (3)		Stand 2 ^e supplettoire begroting (4) = (2) + (3)
			Mutaties Miljoenennota (incl. NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e supplettoire begroting	
Verplichtingen	214.305	221.839	6.436	2.644	230.919
Waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	0	0
Waarvan overige verplichtingen	214.305	221.839	6.436	2.644	230.919
Uitgaven	215.326	224.356	7.184	3.023	234.563
Waarvan juridisch verplicht	96%	97%			98%
Subsidies	203	2.579	3	206	2.788
Cyber security	203	775	3	167	945
Subsidiemaatregel telecom Caribisch Nederland (Corona)	0	1.804		39	1.843
Opdrachten	22.152	21.588	1.034	634	23.256
Onderzoek en Opdrachten	1.678	2.414	86	108	2.608
Beleidsvoorbereiding en evaluaties Frequenties en Veiligheid	5.844	5.480	- 50	4.075	9.505
Digital Trust Center	1.322	599		- 408	191
Cyber Security	6.515	6.515	127	- 2.225	4.417
ICT beleid	6.793	6.580	- 129	- 303	6.148
CSIRT-DSP	0	0	1.000	- 988	12
Opdrachten Nationaal Groeifonds	0	0		375	375
Bijdrage aan agentschappen	30.218	37.436	1.266	802	39.504
Agentschap Telecom	21.488	26.838	1.002	859	28.699
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	8.730	10.598	264	- 57	10.805
Bijdrage aan zbo/rwt's	158.870	158.870	4.783	1.381	165.034
Metrologie	9.483	9.483	258	979	10.720
Raad voor Accreditatie	265	265	6		271
ACM	736	736	25		761
CBS	148.386	148.386	4.494	402	153.282
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	3.883	3.883	98	0	3.981
Nederlands Normalisatie Instituut (NEN)	1.156	1.156	30		1.186
Internationale organisaties	2.727	2.727	68		2.795
Ontvangsten	31.934	31.954	822.586	75.316	929.856
Ontvangsten ACM	162	162			162
High Trust	30.200	30.200		75.316	105.516
Diverse ontvangsten	1.572	1.592	822.586		824.178

Toelichting

Verplichtingen

De hogere verplichtingen zijn onder andere te verklaren door de budgettaire ophoging van het frequentie budget vanuit budgetten buiten artikel 1.

Uitgaven

Opdrachten

Beleidsvoorbereiding en evaluaties Frequenties en Veiligheid

Dit betreft een aantal bijboekingen omdat de verwachting is dat het huidige budget onvoldoende is om het aantal verplichtingen dat dit jaar tot betaling komt te kunnen dekken.

Cyber Security

Het betreft hier onder andere een aantal overboekingen naar onder andere het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en TNO.

Ontvangsten

Ontvangsten High Trust

De High Trust-ontvangsten bestaan voornamelijk uit door de ACM ontvangen boetes. Die fluctueren door de jaren heen. Dit komt onder andere door het aantal en de hoogte van door de ACM opgelegde boetes. De ACM is hierin volledig onafhankelijk. Op basis van de huidige realisatie is de raming van de boete ontvangsten met € 75,3 mln verhoogd.

3.2 Beleidsartikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaarts groei

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid art. 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en duurzaam ondernemen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. NvW en amendementen)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
VERPLICHTINGEN	14.232.632	16.677.661	- 702.934	372.441	16.347.168
Waarvan garantieverplichtingen	11.585.000	12.303.000	0	0	12.303.000
Waarvan overige verplichtingen	2.647.632	4.374.661	- 702.934	372.441	4.044.168
UITGAVEN	4.059.493	4.836.544	- 845.169	- 236.672	3.754.703
Waarvan juridisch verplicht	87%	53%			86%
Subsidies	1.881.011	3.283.401	- 806.200	- 236.437	2.240.764
MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	39.131	39.581	2.080	- 25.213	16.448
Eurostars	18.132	18.132		- 757	17.375
Bevorderen Ondernemerschap	21.390	59.776	- 39.038	- 1.910	18.828
Cofinanciering EFRO, inclusief INTERREG	22.361	15.025	- 200	- 1.322	13.503
Bijdrage aan ROM's	6.161	7.661	184	- 782	7.063
Verduurzaming industrie	61.400	48.000		- 42.787	5.213
Startup-beleid	14.400	13.155	463	- 4.495	9.123
Urgendamaatregelen industrie	21.000	48.264	5.500	- 35.000	18.764
Invest-NL	0	10.271	311	- 2.582	8.000
Noodloket (TOGS)	1.645.000	1.636.000	- 775.000	4.200	865.200
Noodloket (TOGS) Caribisch Nederland	0	9.000		- 5.700	3.300
Oredits	31.000	31.000			31.000
Tegemoetkoming vaste lasten	0	1.329.500		- 120.000	1.209.500
Tegemoetkoming vaste lasten Caribisch Nederland	0	17.000			17.000
Overige subsidies	1.036	1.036	- 500	- 89	447
Leningen	0	100.000	- 60.000	0	40.000
Bedrijfssteun	0	100.000	- 60.000		40.000
Garanties	1.335.211	599.211	153	0	599.364
BMKB	239.744	239.744	153		239.897
Klein Krediet Corona garantieregeling	0	164.000			164.000
Groeifaciliteit	8.722	8.722			8.722
Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	86.745	86.745			86.745
Garantie Ondernemingsfinanciering (Corona)	1.000.000	100.000			100.000
Opdrachten	10.561	9.933	116	- 51	9.998
Onderzoek en opdrachten	4.134	3.843	- 7	- 25	3.811
Caribisch Nederland	1.056	1.121	40	- 11	1.150
ICT beleid	0	0	244		244
Regeldruk	2.206	2.206		- 736	1.470
Regiekosten regionale functie	665	665	- 116	7	556
Invest-NL	0	0		88	88
Small Business Innovation Research	2.500	2.098	- 45	626	2.679
Bijdrage aan agentschappen	123.235	141.937	4.986	- 18.111	128.812

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
			Mutaties Miljoenennota (incl. NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Bijdrage RVO.nl	112.448	141.421	3.619	- 18.102	126.938
Bijdrage Agentschap Telecom	516	516	153	- 9	660
Invest-NL	10.271	0	1.214		1.214
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	316.624	318.966	34.236	3.769	356.971
Bijdrage aan TNO	170.860	172.662	30.292	3.769	206.723
Kamer van Koophandel	121.757	122.320	3.231		125.551
Bijdrage aan NWO-TTW	24.007	23.984	713		24.697
Bijdrage aan medeoverheden	6.800	8.400	- 1.600	18.813	25.613
Sterke Regio's en Nota Ruimte	6.800	8.400	- 1.600	- 6.800	0
MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	0	0		25.613	25.613
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	386.051	363.696	- 17.960	- 4.655	341.081
Internationaal Innoveren	40.851	41.027	- 659	- 518	39.850
PPS-toeslag (voorheen TKI-toeslag)	165.059	137.481	- 21.625	409	116.265
TO ₂ (Deltares, MARIN en NLR)	50.121	53.871	2.811	5.683	62.365
Topsectoren overig	10.834	12.900	- 605	- 5.093	7.202
Ruimtevaart (ESA)	96.430	96.615	2.541	9	99.165
Bijdrage NBTC	9.536	9.036	214		9.250
Bijdragen organisaties	5.720	5.266	- 637	- 395	4.234
Economische ontwikkeling en technologie	7.500	7.500		- 4.750	2.750
Storting begrotingsreserve	0	11.000	1.100	0	12.100
Storting reserve BMKB	0	1.000	1.100		2.100
Storting reserve Garanties MKB Financiering	0	10.000			10.000
ONTVANGSTEN	129.867	152.467	266	- 15.856	136.877
BMKB	33.000	33.000			33.000
Groeifaciliteit	8.000	8.000			8.000
Onttrekking reserve Groeifaciliteit	0	10.000			10.000
Garantie Ondernemings-financiering (GO)	13.000	13.000			13.000
Onttrekking reserve GO	0	324			324
Luchtvaartkrediet-regeling	6.116	6.116		- 4.075	2.041
Rijksoctrooiwet	36.012	37.723		8.277	46.000
Eurostars	5.094	5.094		- 3.952	1.142
F-35	7.000	7.000		- 3.719	3.281
Noodloket (TOGS)	0	0		1.700	1.700
Diverse ontvangsten	21.645	32.210	266	- 14.087	18.389

Toelichting

Verplichtingen

Ten opzicht van de stand in de Miljoenennota worden het verplichtingenbudget met € 372 mln verhoogd. Dit heeft in het bijzonder de volgende oorzaken:

- Een verhoging van het verplichtingenbudget voor de voorgenomen stortingen van de kasbuffers in de begrotingsreserves voor de BMKB-C (€ 203 mln), de Garantie Ondernemingsfinanciering inclusief de Corona-module (€ 175 mln) en de regeling Klein Krediet Corona (€ 164 mln).

- Een neerwaartse bijstelling van het budget voor de TVL van per saldo € 120 mln. Het budget voor de TVL wordt met € 300 mln verlaagd omdat naar verwachting een lager beroep op de TVL 1.0 wordt gedaan dan het aanvankelijk geraamde budget. Daarnaast wordt het budget voor de TVL 2.0 met € 180 mln verhoogd, waarvan € 140 mln voor verbreding van de TVL en met € 40 mln voor een eenmalige opslag voor ondernemingen met een eet- of drinkgelegenheid.
- Een neerwaartse bijstelling van het verplichtingenbudget voor Urgenda van € 35 mln betreft onderuitputting op de middelen voor het eerste en tweede maatregelenpakket Urgenda voor de Industrie. Projecten stimulering energiebesparing warmtenetten en stimulering specifieke maatregelen Industrie (samen – € 8 mln) worden niet meer in 2020 gerealiseerd. Verder betreft het hier de verwachte onderuitputting op de door RVO uitgevoerde VEKI-regeling (- € 10 mln). Mede als gevolg van de Coronaproblematiek valt het beroep op de regeling voor versnelde investeringen tegen. Daarnaast wordt onderuitputting voor twee specifieke maatregelen doorgeschoven voor realisatie in 2021. Het betreft hier stimulering warmteprojecten en CO₂ afvang Industrie en levering glastuinbouw (samen – € 17 mln).
- Een neerwaartse bijstelling van het verplichtingenbudget voor Verduurzaming Industrie met € 16,4 mln. Dit betreft voornamelijk onderuitputting als gevolg van vertraging in de uitvoering van twee specifieke verduurzamingsprojecten in de Industrie waarvoor een maatwerksubsidie was voorzien in 2020 (- € 14 mln), mede als gevolg van de doorlooptijd van de Europese staatssteuntoets. Daarnaast wordt het verschil verklaard uit een overboeking naar OCW voor verbreding van de Gochem-regeling (- € 2 mln) via NWO/SIA.
- Een verlaging van de bijdrage RVO.nl met € 18,1 mln waarvan de belangrijkste oorzaak is dat de uitvoeringskosten voor de Coronamaatregelen zoals TOGS, TVL, BMKB-C, GO-C en KKC lager uitvallen dan aanvankelijk geraamd (- € 15 mln). Daarnaast vindt een budgetoverheveling plaats van € 2,7 mln naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor de lokale kosten van het Innovatie Attaché Netwerk.
- Een verhoging van het verplichtingenbudget van de TO₂ instellingen, NWO-TTW en de KvK met in totaal € 8,8 mln samenhangend met de in 2021 ontvangen loon- en prijsbijstelling zodat de commitering voor deze instellingen kan worden aangegaan.
- Een verhoging van het budget voor de regeling MKB innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) voor het verstrekken van specifieke uitkeringen aan de provincies voor de decentrale uitvoering van de regeling.
- Een verlaging van het budget voor Sterke Regio's doordat de geraamde bijdrage aan de provincie Limburg van € 6,8 mln voor regionale economische structuurversterking niet in 2021 zal plaatsvinden. Na afwikkeling van de verstrekte lening voor industriepark Swentibold (naar verwachting in 2021, zie ook de toelichting op de ontvangsten) zal een bijdrage aan de provincie ter beschikking worden gesteld.

Uitgaven

Subsidies

MKB innovatiestimulering Regio en Topsectoren

Voor de decentrale uitvoering van de regeling MKB innovatiestimulering Regio en Topsectoren is € 25,6 mln overgeheveld naar de categorie bijdrage aan medeoverheden (zie toelichting bij de categorie bijdrage medeoverheden).

Verduurzaming industrie

Het verschil in kas van – € 42,8 mln betreft voor het grootste deel onderuitputting op de middelen bestemd voor pilots en demo's en haalbaarheidsstudies (ca. – € 27 mln) vanwege een achterblijvend meerjarig kasritme van uitfinanciering van de DEI+ en TSE-regeling. Daarnaast ontstaat onderuitputting door vertraging in de uitvoering van twee specifieke projecten waarvoor een maatwerksubsidie was voorzien in 2020 (- € 11 mln), mede als gevolg van de doorlooptijd van de Europese staatssteuntoets. Daarnaast wordt het verschil verklaard uit een overboeking naar OCW voor verbreding van de Gochem-regeling (- € 2 mln) via NWO/SIA.

Urgenda

Het verschil in kas van – € 35 mln betreft onderuitputting op de middelen voor het eerste en tweede maatregelenpakket Urgenda voor de Industrie. Projecten stimulering energiebesparing warmtenetten en stimulering specifieke maatregelen Industrie (samen – € 8 mln) worden niet meer in 2020 gerealiseerd. Verder betreft het hier de verwachte onderuitputting op de door RVO uitgevoerde VEKI-regeling (- € 10 mln). Mede als gevolg van de Coronaproblematiek valt het beroep op de regeling voor versnelde investeringen tegen. Daarnaast wordt onderuitputting voor twee specifieke maatregelen doorgeschoven voor realisatie in 2021. Het betreft hier stimulering warmteprojecten en CO₂ afvang Industrie en levering glastuinbouw (samen – € 17 mln).

Tegemoetkoming Vaste Lasten

Het budget voor de TVL wordt met € 300 mln verlaagd omdat naar verwachting een lager beroep op de TVL 1.0 wordt gedaan dan het aanvankelijk geraamde budget. Daarnaast wordt het budget voor de TVL 2.0 met € 180 mln verhoogd, waarvan € 140 mln voor verbreding van de TVL en met € 40 mln voor een eenmalige opslag voor ondernemingen met een eet- of drinkgelegenheid.

TOGS Caribisch Nederland

Het budget van de TOGS voor Caribisch Nederland wordt met € 5,7 mln verlaagd omdat naar verwachting een lager beroep op de regeling wordt gedaan dan de aanvankelijke raming.

Bijdrage aan agentschappen

RVO.nl

De bijdrage aan RVO.nl is met € 18,1 mln verlaagd. Dit is in het bijzonder een gevolg van lager dan geraamde uitvoeringskosten voor de verschillende Coronaregelingen zoals de TOGS, TVL, de KKC, de BMKB-C en de GO-C (- € 15 mln). Daarnaast is € 2,7 mln overgeheveld naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten behoeve van het lokale personeel van het Innovatie Attaché Netwerk.

Bijdrage aan medeoverheden

Sterke Regio's

De geraamde bijdrage aan de provincie Limburg van € 6,8 mln voor regionale economische structuurversterking zal niet in 2021 plaatsvinden. Na afwikkeling van de verstrekte lening voor industriepark Swentibold (naar verwachting in 2021, zie ook de toelichting op de ontvangsten) zal een bijdrage aan de provincie ter beschikking worden gesteld.

MKB Innovatiestimulering Regio en Topectoren

Voor de decentrale uitvoering van de regeling MKB innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) wordt in 2020 € 25,6 mln via een specifieke uitkering aan de provincies ter beschikking gesteld.

Ontvangsten

Luchtvaartkrediet regeling

Als gevolg van het niet succesvol afronden van een aantal projecten in de voorgaande jaren zullen de ontvangsten voor de luchtvaartkredieten in 2020 naar verwachting € 4,1 mln lager liggen dan de raming.

Rijsoctrooiwet

De octrooi-ontvangsten komen naar verwachting € 8,3 mln hoger uit dan de raming. De octrooi-ontvangsten in Nederland berusten voor het overgrote deel op de in Nederland gevalideerde Europese octrooien die zijn verleend door het Europees Octrooibureau (EOB). Deze octrooi-ontvangsten op basis van Europees verleende octrooien bestaan voor 90-95% uit de jaarlijks te betalen (per jaar oplopende) instandhoudingstaksen. Het EOB heeft zijn octrooi-verleningsprocessen efficiënter gemaakt en heeft de afgelopen jaren aanzienlijk méér octrooien verleend, met als gevolg ook méér Europese octrooien die hier gevalideerd zijn en in stand worden gehouden (met meer ontvangsten). Sinds 2013 is een trend waarneembaar dat octrooien via betaling van (jaarlijks hogere) instandhoudingstaksen bovendien langer (ook tussen het 15e en 20e levensjaar) in stand worden gehouden, met als gevolg méér en hogere ontvangsten (voortvloeiend uit zowel gevalideerde Europese octrooien alsook Nederlandse Rijsoctrooien).

Eurostars

De EU-ontvangsten voor Eurostars vallen naar verwachting € 3,9 mln lager uit dan de raming. De EU-ontvangsten worden gerealiseerd op basis van daadwerkelijk uitgaven aan deelnemende partijen. Deze kunnen jaarlijks fluctueren.

F-35

De ontvangsten F-35 vallen € 3,7 mln lager uit dan de raming. Vanwege een lager dan geraamde omzet van de industrie ligt ook de afdracht door de industrie op een lager niveau dan de raming.

Diverse ontvangsten

De overige ontvangsten vallen € 14,1 mln lager uit. De geraamde aflossing van een lening door de provincie Limburg in het kader van industriepark Swentibold kan namelijk niet in 2020 worden gerealiseerd. Het afwickelen van de grondexploitatie vraagt namelijk meer tijd. Naar verwachting vindt de afwikkeling van de lening plaats in 2021. Daarnaast is een ontvangst gerealiseerd van RVO doordat de opdracht voor de uitvoering in 2019 op een lager niveau is vastgesteld dan het oorspronkelijk aan RVO ter beschikking gestelde budget.

Toelichting op de begrotingsreserves

Er zijn begrotingsreserves voor de BMKB (inclusief het Coronaluik), de regeling Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) inclusief de Corona-module van de GO, de Groeifaciliteit (GF) en de garanties voor nieuwe aanbieders van MKB-financiering. Voor de regeling Klein Krediet Corona wordt een nieuwe begrotingsreserve ingesteld. De reguliere GO, GF en de

garanties voor alternatieve aanbieders van MKB-financiering betreffen kostendekkende garanties, waarvan de te realiseren premieontvangsten naar verwachting toereikend zijn voor het afdekken van eventuele verlies-declaraties. Er worden ultimo 2020 stortingen voorgenomen voor de kasbuffers voor de volgende garantieregelingen: de BMKB-C (€ 203 mln), de GO inclusief de GO-C (€ 175 mln) en de regeling KKC (€ 164 mln). Dit betreft de kasbuffers die dit jaar aan de EZK-begroting zijn toegevoegd in het kader van de Coronamaatregelen. Ultimo begrotingsjaar wordt mede op basis van het gebruik van deze faciliteit en de daarbij behorende gerealiseerde ontvangsten en uitgaven voor deze regeling definitief vastgesteld of er een aanvullende onttrekking of storting dient plaats te vinden.

Tabel 7 Begrotingsreserve Borgstelling MKB-kredieten (BMKB) (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2020	108.333
+ Geraamde storting	2.100
– Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2020	110.433

Tabel 8 Begrotingsreserve Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2020	71.210
+ Geraamde storting	
– Geraamde onttrekking	– 324
Stand (raming) per 31/12/2020	70.886

Tabel 9 Begrotingsreserve Groeifaciliteit (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2020	24.546
+ Geraamde storting	
– Geraamde onttrekking	– 10.000
Stand (raming) per 31/12/2020	14.546

Tabel 10 Begrotingsreserve Garantie MKB-faciliteiten (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2020	9.696
+ Geraamde storting	10.000
– Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2020	19.696

3.3 Beleidsartikel 3 Toekomstfonds

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 Toekomstfonds (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
Verplichtingen	242.952	647.756	- 22.606	8.350	633.500
<i>Waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0	0	0	0
<i>Waarvan</i> overige verplichtingen	242.952	647.756	- 22.606	8.350	633.500
Uitgaven	284.452	711.730	- 72.343	8.350	647.737
<i>Waarvan</i> juridisch verplicht	76%	75%			75%
Subsidies	999	18.180	- 14.827	0	3.353
Smart Industry	199	1.168	- 450		718
Haalbaarheidsstudies NWO-TTW	800	812			812
Thematische Technology Transfer	0	16.200	- 14.377		1.823
Leningen	275.147	679.412	- 52.464	8.350	635.298
Startups / MKB financiering					
<i>Volledig revolverend</i>					
Fund to Fund	35.733	33.876	3.800		37.676
ROM's	100.000	403.000	2.905	11.700	417.605
Co-investment venture capital instrument / EIF	10.154	32.462	- 32.462		0
<i>Deels revolverend</i>	0	0			0
Innovatiekrediet	55.205	55.465			55.465
Risicokapitaal Seed Capital	46.823	61.630	15.000	- 3.350	73.280
Vroegefasefinanciering / informal investors	13.702	19.163	- 5.038		14.125
Startups / MKB	5.186	12.872			12.872
Investerings in fundamenteel en toegepast onderzoek					
<i>Met vermogensbehoud</i>					
Fundamenteel en toegepast onderzoek	5.500	11.944	- 6.499		5.445
Onco research	2.500	6.818	- 2.622		4.196
Smart Industry	344	382			382
Thematische Technology Transfer	0	31.800	- 27.548		4.252
Regmed	0	10.000			10.000
Bijdrage aan agentschappen	8.306	14.138	- 5.052	0	9.086
Bijdrage RVO.nl	8.306	14.138	- 5.052		9.086
Ontvangsten	34.600	49.600	12.705	0	62.305
ROM's	0	0	8.905		8.905
Fund to Fund	8.050	8.050	3.800		11.850
DVI II	150	150			150
Investerings in fundamenteel en toegepast onderzoek	0	0			0
Co-investment venture capital instrument / EIF	0	15.000			15.000
Innovatiekrediet	17.000	17.000			17.000
Seed Capital	9.400	9.400			9.400
Vroegefasefinanciering / informal investors	0	0			0

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget is ten opzichte van de mutaties in de Miljoenennota met € 8,35 mln verhoogd. Dit heeft betrekking op een overheveling van € 3,35 mln van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ten behoeve van de lening die via Innovation Quarter wordt verstrekt aan Innogenerics B.V., een Nederlands initiatief om de geneesmiddelenfabrikant Apotex van het Indiase moederbedrijf Aurobindo over te nemen (Kamerstuk [29 477, nr. 661](#)). Daarnaast is € 5 mln generaal ter beschikking gesteld ten behoeve van een kapitaalstorting in het Innovatiefonds Zeeland voor het aantrekken van kennisintensieve bedrijven en het investeren in startups, scale-ups en groeiende ondernemingen, als onderdeel van het compensatiepakket Zeeland, waarover u met de brief van 26 juni jl. (Kamerstuk [33 358, nr. 28](#)) bent geïnformeerd.

Uitgaven

Leningen

ROM's

De verhoging van het budget met € 11,7 mln heeft betrekking op het verstrekken van een lening van € 6,7 mln via Innovation Quarter aan Innogenerics B.V. waaraan VWS en EZK beiden € 3,35 mln bijdragen. Daarnaast is € 5 mln generaal ter beschikking gesteld ten behoeve van een kapitaalstorting in het Innovatiefonds Zeeland. Zie ook de toelichting bij de verplichtingen.

Risicokapitaal Seed Capital

Voor het EZK-aandeel in de lening ten behoeve van Innogenerics B.V. is het budget van de Seed Capital regeling met € 3,35 mln verlaagd.

3.4 Beleidsartikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid art. 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e supplettoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e supplettoire begroting (3)	Stand 2 ^e supplettoire begroting (4) = (2) + (3)	
			Mutaties Miljoenennota (incl. NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e supplettoire begroting	
Verplichtingen	10.797.624	10.856.861	- 93.435	245.031	11.007.857
Waarvan garantieverplichtingen	66.600	71.100	0	0	71.100
Waarvan overige verplichtingen	10.731.024	10.785.761	- 94.035	245.031	10.936.757
Uitgaven	3.771.790	3.760.130	- 20.635	- 51.413	3.688.082
Waarvan juridisch verplicht	78%	80%			99%
Subsidies	3.510.444	3.476.656	- 1.184.750	- 99.843	2.192.063
Missiegedriven Onderzoek Ontwikkeling en Innovatie (MOOI)	35.244	47.504	- 1.800	- 6.272	39.432
Hernieuwbare Energietransitie (HER+)	48.040	48.040	- 8.617	- 1.683	37.740
Energie-efficiency	2.368	3.049	34	277	3.360
Green Deals	500	500		- 310	190
Demonstratieregeling Klimaat- en Energie-innovatie (DEI+)	66.806	64.206	- 19.516	- 10.910	33.780
Subsidieregeling Duurzame Scheepsbouw (SDS)	4.900	4.500	- 2.000	- 684	1.816
Projecten Klimaat en Energieakkoord	0	1.402	- 780	1.026	1.648
MEP	0	293	298		591
SDE	699.167	694.867			694.867
SDE+	2.322.649	2.297.917	- 1.124.698	- 74.334	1.098.885
Aardwarmte	0	15.000			15.000
ISDE-regeling	200.000	140.000	- 36.000	16.000	120.000
Compensatie Energie-intensieve bedrijven (ETS)	105.595	110.625			110.625
Carbon Capture and Storage (CCS)	4.080	7.980	- 92	- 806	7.082
Subidieregeling Energiebesparing en duurzame energie sportaccommodaties (EDS)	0	65			65
Hoge Flux Reactor	7.651	7.651	- 400	200	7.451
Elektrisch rijden	0	0			0
Caribisch Nederland	4.944	15.284	9.500	- 9.277	15.507
Overige subsidies	6.000	5.873	- 679	- 1.473	3.721
Maatregelen voor CO ₂ -reductie	2.500	11.900		- 11.597	303
Leningen	4.000	4.000	0	0	4.000
Lening EBN	4.000	4.000			4.000
Garanties	0	4.500	0	0	4.500
Verliesdeclaratie aardwarmte	0	4.500			4.500
Opdrachten	11.499	11.603	- 884	15.984	26.703
Onderzoek mijnbouwbodembeweging	1.916	2.891	- 425	- 817	1.649
SodM onderzoek	1.925	1.925		- 725	1.200
Joint Implementation	0	0			0
Uitvoeringsagenda Klimaat	823	577		- 107	470
Klimaat mondiaal	369	369	108		477

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)	
			Mutaties Miljoenennota (incl. NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Onderzoek en opdrachten	6.466	5.841	- 567	17.633	22.907
Bijdrage aan agentschappen	62.421	82.004	6.032	- 5.148	82.888
Bijdrage aan RVO.nl	50.498	69.949	2.024	- 715	71.258
Bijdrage aan Agentschap Telecom	0	400	61	- 84	377
Bijdrage aan NEa	7.194	7.669	1.193	- 1.721	7.141
Bijdrage aan KNMI	1.143	1.786	- 87		1.699
Bijdrage aan NVWA	841	788	26	- 111	703
Bijdrage aan RIVM	1.513	0	52	- 52	0
Bijdrage aan RWS	1.232	1.412	2.763	- 2.465	1.710
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	141.955	143.308	- 9.298	- 3.593	130.417
Doorsluis COVA-heffing	111.000	111.000	- 10.550	- 3.450	97.000
TNO kerndepartement	29.166	31.019	1.199	264	32.482
TNO-SodM	1.789	1.289	53	- 407	935
Bijdrage aan medeoverheden	23.602	23.602	163	- 11.765	12.000
Uitkoopregeling	23.602	23.602	163	- 11.765	12.000
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	13.169	13.757	445	- 1.305	12.897
Nuclear Research Group (NRG)	11.675	12.021	408	- 1.154	11.275
Internationale contributies	1.494	1.736	37	- 151	1.622
Stortingen begrotingsreserve	4.700	700	1.167.657	54.257	1.222.614
Storting in begrotingsreserve duurzame energie	0	0	1.167.657	54.257	1.221.914
Storting in begrotingsreserve aardwarmte	4.700	700			700
Ontvangsten	3.487.161	3.626.536	- 69.533	50.153	3.607.156
Ontvangsten COVA	111.000	111.000		- 14.000	97.000
Opbrengst heffing ODE (SDE+)	2.411.000	2.411.000			2.411.000
Ontvangsten zoutwinning	2.511	2.511			2.511
Onttrekking reserve Duurzame Energie	173.000	236.020			236.020
ETS-ontvangsten	450.000	450.000	- 70.000	60.000	440.000
Onttrekking begrotingsreserve maatregelen voor CO ₂ -reductie	324.450	390.610			390.610
Diverse ontvangsten	15.200	25.395	467	4.153	30.015

Toelichting

Verplichtingen

De ophoging van het verplichtingenbudget heeft voornamelijk betrekking op de reservering van verplichtingenruimte (€ 238,8 mln) voor de toekenning van een subsidie voor vrijwillige sluiting van kolencentrales. Deze subsidie wordt toegekend als aan de eisen die in de call for proposals zijn gesteld is voldaan (Kamerstuk [32 813, nr. 568](#)). De bijbehorende kasuitgave zal naar verwachting in 2021 volgen en is daarom niet meegenomen als mutatie op de begroting 2020. De kasuitgave zal in 2021 uit de begrotingsreserve duurzame energie gedekt worden (Kamerstuk [32 813, nr. 496](#)).

Uitgaven

Subsidies

Missiegedriven Onderzoek Ontwikkeling en Innovatie (MOOI)

Op de middelen die bestemd zijn voor de regeling MOOI is er sprake van een onderuitputting van € 6,3 mln, omdat alle betalingen die in 2020 op de openstelling 2020 werden verwacht doorschuiven naar 2021.

Demonstratieregeling Klimaat- en Energie-innovatie (DEI+)

EZK hevelt vanuit het DEI+-budget in totaal € 7,75 mln naar artikel 2 van de EZK-begroting voor twee voorstellen die door NWO worden uitgevoerd. Het eerste voorstel betreft twee onderzoeksprogramma's van de Integrale Kennis en Innovatie Agenda (IKIA). Het tweede voorstel betreft een fonds voor samenwerking met Duitsland op het gebied van Elektrochemische Conversie en Materialen (ECCM). Daarnaast hevelt EZK € 0,5 mln over naar de begroting van IenW voor het Rijkswaterstaat-project Getij Grevelingen in de Brouwersdam. Verder is er sprake van een onderuitputting op de reguliere DEI+ van € 2,7 mln.

SDE+

Voor de uitgaven van Rijkswaterstaat voor activiteiten op het gebied van Wind op Zee wordt € 2,2 mln overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van IenW. Voor het project «zonnepanelen op daken van defensiegebouwen» wordt € 3,6 mln overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van Defensie.

Het tekort op de ISDE (€ 16 mln) wordt uit het SDE+-budget gedekt. Het restant van de onderuitputting wordt in de begrotingsreserve duurzame energie gestort (€ 52,6 mln).

ISDE-regeling

Het tekort van € 16 mln op de ISDE-regeling wordt uit het SDE+ budget gedekt. Het tekort is vooral ontstaan doordat op de subsidiebeschikkingen die vóór 2020 zijn afgegeven meer betalingen zijn verricht dan eerder was ingeschat.

Caribisch Nederland

EZK was voornemens om in 2020 een financiële bijdrage te leveren aan de nieuwe deelneming in de brandstofopslag Bonaire. Door vertraging in de oprichting van deze deelneming is het niet mogelijk om in 2020 de middelen te storten en is besloten om de storting van het eigen vermogen pas in 2021 te doen.

Maatregelen voor CO₂-reductie

Op het budget dat gereserveerd was voor de nadeelcompensatie voor de sluiting van de Hemweg-centrale is sprake van een meevaller, omdat deze nadeelcompensatie lager is uitgevallen dan eerder ingeschat. Deze meevaller (€ 11,6 mln) vloeit terug naar de algemene middelen.

Opdrachten

Onderzoek en opdrachten

Het benodigde budget is hoger dan eerder werd voorzien. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de afwikkeling van enkele juridische procedures.

Bijdrage aan medeoverheden

Uitkoopregeling

Voor de uitkoop van huiseigenaren die loodrecht onder hoogspanningslijnen wonen is in 2020 € 23,6 mln beschikbaar. Op dit budget wordt een onderuitputting verwacht van € 11,8 mln vanwege een beperkt beroep op de regeling.

Storting begrotingsreserve

Storting in begrotingsreserve duurzame energie

De niet benutte middelen voor de SDE+ (€ 52,6 mln) en de HER+ (€ 1,7 mln) worden in de begrotingsreserve duurzame energie gestort.

Ontvangsten

Ontvangsten COVA

De COVA-heffing is een opslag die wordt geheven op aardolieproducten in Nederland en is bedoeld voor het financieren van het aanhouden van strategische olievoorraden door de Stichting Centraal Orgaan Voorraadvoorzorging Aardolieproducten (COVA). Als gevolg van de coronacrisis is er minder getankt. Hierdoor is er minder voorraadheffing opgehaald en wordt er ook minder uitgekeerd aan COVA.

ETS-ontvangsten

Op basis van bijgestelde ramingen van de ETS-ontvangsten worden de inkomsten met € 60 mln naar boven bijgesteld. Deze opwaartse bijstelling is met name het gevolg van een sneller en sterker herstel van de ETS-prijs dan verwacht bij de vorige ramingen, nadat de ETS-prijs in maart een sterke daling kende.

Toelichting op de begrotingsreserves

Tabel 13 Begrotingsreserve Duurzame energie (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2020	3.155.088
+ Geraamde storting	1.221.914
– Geraamde onttrekking	– 236.020
Stand (raming) per 31/12/2020	4.140.982

De begrotingsreserve voor duurzame energie is bestemd voor onbesteed gebleven middelen als gevolg van vertraging bij of het niet doorgaan van projecten waaraan subsidie is toegekend op basis van de MEP, de SDE, de SDE+, de HER of de ISDE. Via de reserve blijven deze middelen ook in de toekomst beschikbaar voor het stimuleren van hernieuwbare energieproductie of CO₂-reductie. In 2020 zal naar verwachting zo'n € 1.222 mln onbenutte (kas)middelen in de begrotingsreserve gestort worden. De verwachte onttrekking van in totaal € 236 mln betreft:

- de tranche 2020 (€ 73 mln) van de tijdelijke onttrekking aan de begrotingsreserve die bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2015 aan de orde is geweest (zie hiervoor onder meer het antwoord op vraag 5 en 6 in Kamerstuk [34 210 XIII, nr. 4](#), blz. 5 - 7)
- de onttrekking van € 100 mln ter financiering van het amendement Mulder c.s. (extra openstelling ISDE voor het MKB)
- de onttrekking van € 63 mln als bijdrage aan de financiering van het aanvullende pakket aan CO₂-reducerende maatregelen (Urgenda 2.0).

Tabel 14 Begrotingsreserve Aardwarmte (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2020	21.974
+ Geraamde storting	700
- Geraamde onttrekking	- 4.580
Stand (raming) per 31/12/2020	18.094

De begrotingsreserve voor de garantieregeling Aardwarmte is bedoeld om het budget voor het mogelijk uitbetalen van verliesdeclaraties meerjarig in te kunnen zetten en een eventuele mismatch in de tijd tussen inkomsten (premies) en uitgaven (verliesdeclaraties) op te vangen. Om gebruik te kunnen maken van de garantieregeling Aardwarmte betalen marktpartijen een kostendekkende premie aan de uitvoerder van de regeling (RVO.nl) die wordt gestort in de begrotingsreserve. Voor 2020 gaat het om een bedrag van € 0,7 mln. De naar verwachting uit te betalen verliesdeclaraties (€ 4,6 mln) worden onttrokken aan de reserve.

Tabel 15 Begrotingsreserve aan NRG verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2020	6.600
+ Geraamde storting	0
- Geraamde onttrekking	0
Stand (raming) per 31/12/2020	6.600

De middelen in de begrotingsreserve risicopremie NRG zullen worden aangesproken als de Nuclear Reseach Group (NRG) – al dan niet tijdelijk of gedeeltelijk – niet kan voldoen aan de terugbetalingsverplichtingen volgens de afgesloten leningsovereenkomst.

Tabel 16 Begrotingsreserve Maatregelen voor CO₂-reductie (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2020	395.210
+ Geraamde storting	0
- Geraamde onttrekking BZK	- 175.560
- Geraamde onttrekking EZK	- 49.600
- Geraamde onttrekking LNV	- 87.000
- Geraamde onttrekking IenW	- 63.750
- Geraamde onttrekking Financiën	- 14.700
Stand (raming) per 31/12/2020	4.600

Het kabinet heeft additionele maatregelen genomen om aanvullende CO₂-reductie te realiseren. Omdat de aard en timing van de eventuele aanvullende maatregelen in het najaar van 2018 nog onzeker waren, heeft het kabinet destijds besloten deze eventuele maatregelen via een tijdelijke begrotingsreserve mogelijk te maken. De reserve loopt tot en met 2020 en komt daarna te vervallen. De reserve is bij Najaarsnota 2018 eenmalig gevuld met € 500 mln. Het Ministerie van EZK coördineert de set aan maatregelen om CO₂ te reduceren. De uitvoering van de maatregelen voor CO₂-reductie vindt deels plaats door LNV, IenW en BZK. De in de bovenstaande tabel opgenomen bedragen zijn aan de reserve onttrokken en via Incidentele Suppletoire Begrotingen (ISB's) zijn de door deze departementen te besteden middelen beschikbaar gesteld.

3.5 Beleidsartikel 5 Een veilig Groningen met perspectief

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 17 Budgettaire gevolgen van beleid art. 5 Een veilig Groningen met perspectief (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
			Mutaties Miljoenennota (incl. NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	166.077	362.255	398.193	77.348	837.796
Waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	0	0
Waarvan overige verplichtingen	166.077	362.255	398.193	77.348	837.796
Uitgaven	166.077	362.255	398.193	77.348	837.796
Waarvan juridisch verplicht	87%	89%			100%
Subsidies	21.077	44.145	- 8.054	0	36.091
Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten	20.976	35.310	678		35.988
Geestelijke bijstand/overige	101	101	2		103
Instrumentarium Woningmarkt	0	8.734	- 8.734		0
Inkomensoverdrachten	50.000	160.000	393.000	70.000	623.000
Schadevergoedingen	50.000	160.000	90.000	70.000	320.000
Vergoeding waardedaling Groningen	0	0	298.000		298.000
Vergoeding immateriële schade Groningen	0	0	5.000		5.000
Opdrachten	0	12.810	- 1.630	3.482	14.662
Onderzoek en compensatie gemeenten en provincie	0	1.440	- 1.440		0
Werkbudget	0	3.370	- 190	- 331	2.849
BTW-compensatie NAM	0	8.000		3.813	11.813
Bijdrage aan agentschappen	95.000	142.000	14.877	3.866	160.743
Bijdrage aan RVO.nl	95.000	140.000	14.877	3.866	158.743
Instituut Mijnbouwschade Groningen	0	2.000			2.000
Bijdrage aan (internationale) organisaties	0	3.300	0	0	3.300
Organisatie- en programmabudget ACVG	0	3.300			3.300
Ontvangsten	1.195.000	1.037.061	- 6.000	- 386.700	644.361
Schadevergoedingen	50.000	287.061	90.000	- 50.000	327.061
Uitvoeringskosten Schade	95.000	140.000	12.000	- 6.700	145.300
Aardgasbaten	1.050.000	610.000	- 610.000		0
Dividenduitkering EBN	0	0	35.000		35.000
Dividenduitkering GasTerra			4.000		4.000
Mijnbouwwet	0	0	160.000	- 130.000	30.000
Vergoeding waardedaling Groningen	0	0	298.000	- 200.000	98.000
Vergoeding immateriële schade Groningen	0	0	5.000		5.000

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Inkomensoverdrachten

Schadevergoedingen

De raming van de schadebetalingen voor Groningen wordt bij Najaarsnota met € 70 mln verhoogd. De verwachte stijging van de uitgaven komt voornamelijk doordat het Instituut Mijnschade Groningen (IMG) meer schademeldingen heeft afgehandeld met een hogere waarde.

Opdrachten

BTW-compensatie NAM

De BTW-compensatie aan de NAM over 2019 is hoger uitgevallen omdat er meer BTW-plichtige uitgaven zijn gedaan die samenhangen met de schadeafhandeling. De extra BTW-compensatie is gedekt door een overheveling uit de risicoreservering Groningen op de Aanvullende Post.

Bijdrage aan agentschappen

Bijdrage aan RVO.nl

De uitvoeringskosten van IMG/RVO voor de schadeafhandeling worden bijgesteld, mede vanwege het uitvoeren van de regelingen voor waarde-daling en immateriële schade. Deze kosten worden via een heffing bij de NAM in rekening gebracht en worden in 2021 op de EZK-begroting terug ontvangen.

Ontvangsten

Schadevergoedingen

Dit betreft een bijstelling van de ontvangsten van de NAM, die samenhangen met de uitgaven voor de schadeafhandeling. Deze kosten worden via een heffing bij de NAM in rekening gebracht en worden in 2021 op de EZK-begroting terug ontvangen.

Uitvoeringskosten schade

Dit betreft een bijstelling van de ontvangsten van de NAM, die samenhangen met de uitgaven voor de uitvoeringskosten. Daarnaast vallen de uitvoeringskosten € 3,3 mln hoger uit dan eerder geraamd. Deze kosten worden via een heffing bij de NAM in rekening gebracht en worden in 2021 op de EZK-begroting terug ontvangen.

Mijnbouwwet

Vanwege een terugbetaling door de Belastingdienst aan NAM voor te veel betaald winstaandeel in 2018, wordt de ontvangstenraming in het kader van de mijnbouwwet voor 2020 met een bedrag van € 130 mln naar beneden bijgesteld.

Vergoeding waardedaling Groningen

Dit betreft een bijstelling van de ontvangsten van NAM die samenhangen met de uitgaven voor vergoedingen van waardedalingen. Deze kosten worden via een heffing bij de NAM in rekening gebracht en worden in 2021 op de EZK-begroting terug ontvangen.

Meerjarige overzichtstabel Groningen

Aansluitend een meerjarige overzichtstabel met alle middelen van het Rijk bestemd voor Groningen, verdeeld over de begroting van de departementen en het decentrale budget. Ramingen voor schade, versterken en uitvoeringskosten zijn niet opgenomen in dit overzicht. Deze uitgaven worden vergoed door de NAM.

Tabel 18 Meerjarige overzichtstabel Groningen (bedragen x € 1.000)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
<i>Begroting departementen</i>							
Begroting EZK	56.053	24.136	16.572	2	2	2	96.767
Begroting OCW	4.500	4.500					9.000
Begroting BZK	260.298	107.963	47.315	35.714	31.680	25.280	508.250
<i>Aanvullende post Rijksbegroting</i>							
Gasfonds Groningen (RA-envelop voor NPG)	55.600	50.000	50.000	10.000	9.000	3.300	177.900
Rijksbijdrage aan NPG			30.000	40.000	39.000	38.000	147.000
Totaal	376.451	186.599	143.887	85.716	79.682	66.582	938.917

4 De niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 40 Apparaat Kerndepartement

Tabel 19 Apparaatsuitgaven Kerndepartement (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)	
			Mutatie Miljoenennota (incl. NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	281.785	294.838	11.899	- 228	306.509
Uitgaven	281.785	294.838	11.899	- 228	306.509
Personele uitgaven	192.079	201.192	12.234	2.186	215.612
<i>waarvan eigen personeel</i>	151.944	171.503	11.415	1.205	184.123
<i>waarvan inhuur externen</i>	13.330	13.330	- 393	3.052	15.989
<i>waarvan overige personele uitgaven</i>	26.805	16.359	1.212	- 2.071	15.500
Materiële uitgaven	89.706	93.646	- 335	- 2.414	90.897
<i>waarvan ICT</i>	20.208	20.208	22	- 6.418	13.812
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	13.810	13.810	- 68		13.742
<i>waarvan DICTU</i>	25.671	26.937	- 3.190	1.780	25.527
<i>waarvan overige materiële uitgaven</i>	30.017	32.691	2.901	2.224	37.816
Ontvangsten	25.426	25.526	- 545	0	24.981
<i>waarvan ACM</i>	18.134	18.134	- 545		17.589
<i>waarvan SoDM</i>	3.150	3.150			3.150
<i>waarvan CPB</i>	1.643	1.643			1.643
<i>waarvan kerndepartement</i>	2.499	2.599			2.599

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Personele uitgaven

De raming van de personele uitgaven wordt verhoogd met € 2,2 mln onder andere op grond van:

- Extra personeelsuitgaven die gedekt worden door het Ministerie van IenW voor de kosten van het toezicht dat de ACM uitoefent op de vervoerssectoren spoor, loodsen, luchtvaart en personen (€ 1 mln).
- Voor de totale personele uitgaven wordt er vanuit de beleidsdirecties budget (€ 1 mln) overgeheveld ter compensatie van externe inhuur bij directies Bureau Managementondersteuning (BMO) en Informatievoorziening, Facilitair en Huisvesting (IFH).

Materiële uitgaven

De raming voor de materiële uitgaven wordt verlaagd met € 2,4 mln op grond van:

- Centrale bekostiging voor FMHaaglanden aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken (€ 0,9 mln).
- Technische correctie op gedeelde onderdelen voor de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) aan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (€ 1,5 mln).

Ontvangsten

Er hebben geen overige noemenswaardige mutaties plaatsgevonden op de ontvangsten bij de 2^e suppletoire begroting.

4.2 Artikel 41 Nog onverdeeld

Tabel 20 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1° suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2° suppletoire begroting (3)		Stand 2° suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
			Mutatie Miljoenennota (incl. NvW en amendementen)	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	
Verplichtingen	0	53.626	- 53.626	0	0
Uitgaven	0	53.626	- 53.626	0	0
Prijsbijstelling	0	21.955	- 21.955		0
Loonbijstelling	0	31.671	- 31.671		0
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Toelichting op de verplichtingen en uitgaven

Er zijn geen mutaties bij het artikel «Nog onverdeeld».